

Huvudman

Herrljunga kommun
herrljunga.kommun@herrljunga.se

Beslut

Datum 2026-06-10
Dnr SI 2026:4086
Sida 1 (7)

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Kunskapskällan i Herrljunga kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Herrljunga kommun att senast den **16 oktober 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande biblioteksplan samt bemanning av skolbibliotek. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Herrljunga kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Herrljunga kommun ska vidta följande åtgärder

Biblioteksplan

1. Se till att biblioteksplanen omfattar uppgifter om hur ändamålen med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en biblioteksplan som innehåller ovanstående uppgifter. (2 kap. 24 c § skollagen)

Bemanning av skolbibliotek

2. Se till att skolenhetens bibliotek bemannas i sådan utsträckning att ändamålen med ett skolbibliotek uppnås. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse över vilka åtgärder som vidtagits för att bemanna skolenhetens bibliotek i sådan utsträckning att ändamålen med ett skolbibliotek uppnås. Av redovisningen ska det även framgå vilka åtgärder som vidtagits för att säkerställa att bemanningen är sådan att personalen har förutsättningar att uppdatera och anpassa bibliotekets utbud utifrån olika elevgrupper samt arbeta med att främja elevernas läsning och medie- och informationskunnighet. (2 kap. 24 d § skollagen)

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Herrljunga kommun en anmärkning avseende brist rörande tillgång till skolbibliotek. Herrljunga kommun ska senast den **16 oktober 2026** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (Dnr SI 2026:4086) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2026 inlett en tillsyn av Kunskapskällan i Herrljunga kommun. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Kunskapskällan följer gällande bestämmelser om elevers tillgång till bemannade skolbibliotek.

Tillsynen har genomförts den 28 maj 2026 genom intervjuer med elever, personal i biblioteksverksamheten och rektorn samt observationer. Som en del av tillsynen har även huvudmannens och skolenhetens biblioteksplaner granskats. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Biblioteksplan

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har inkommit med en biblioteksplan för perioden 2025–2027 som omfattar samtlig biblioteksverksamhet som Herrljunga kommun är ansvarig för. Av planen framgår bland annat mål för skolbiblioteksverksamheten samt information om i vilken omfattning skolbiblioteken ska bemannas. I planen anges inte något om hur ändamålen med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås. Huvudmannen har även inkommit med en plan som gäller för skolenheten. Av intervju med rektorn framgår dock att det inte är en färdig biblioteksplan för skolenheten, utan ett arbetsmaterial.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att varje huvudman i en biblioteksplan ska precisera hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås. En kommun eller en region kan anta en särskild skolbiblioteksplan eller beskriva skolbiblioteksverksamheten i den biblioteksplan som den ska anta enligt 17 § bibliotekslagen. (2 kap. 24 c § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att det av biblioteksplanen ska framgå hur skolbiblioteksverksamheten är tänkt att fungera och bidra till elevernas lärande, med bland annat uppföljningsbara och konkreta mål, visioner och aktiviteter. (prop. 2023/24:164 s. 37)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav avseende biblioteksplan. Av tillsynen framgår visserligen att huvudmannen har antagit en biblioteksplan som gäller för skolbiblioteksverksamheten i Herrljunga kommun och som beskriver ändamålen med verksamheten samt i vilken omfattning skolbiblioteken ska bemannas. Planen innehåller dock ingen information om hur ändamålen med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås, vilket utgör en brist.

Bemanning av skolbibliotek

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens svar på Skolinspektionens frågor inför tillsynsbesöket framgår att en skolbibliotekarie ska finnas på plats på skolenheten två

timmar i veckan med ett huvudsakligt uppdrag att i samverkan med lärarna genomföra läsfrämjande insatser och arbeta med att utveckla elevernas medie- och informationskunnighet. Av intervjuer med bibliotekarien och rektorn framgår att bemanning i övrigt, så som att exempelvis hålla ordning i skolbiblioteket, gallra och uppdatera bibliotekets bokbestånd inte ingår i skolbibliotekariens uppdrag. Vidare framgår av intervjuerna att bibliotekarien endast har varit på plats på skolenheten vid enstaka tillfällen under innevarande termin. Såväl bibliotekarien som rektorn uppger i intervjuer att bibliotekarien inte har genomfört eller varit involverad i några aktiviteter som syftar till att främja elevernas läsning eller medie- och informationskunnighet. Av intervjuerna framgår vidare att den tid som bibliotekarien har för sitt uppdrag inte räcker för att uppnå ändamålen med skolbiblioteksverksamheten. Det framgår också att bibliotekariens tjänst, från och med höstterminen 2026, ska utökas från nuvarande 50 procent till 75 procent, men både bibliotekarien och rektorn uppger att den tiden ändå inte kommer att vara tillräcklig för att ändamålen med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att utöver de ändamål som anges i 2 § bibliotekslagen (2013:801) ska ett skolbibliotek främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. (2 kap. 24 b § skollagen)

Av skollagen framgår bland annat att skolbiblioteken ska vara bemannade i sådan utsträckning att ändamålen med skolbibliotek uppnås. (2 kap. 24 d § skollagen)

Av förarbetena framgår vidare att bemanningen behöver vara av den omfattningen att det är fråga om ett skolbibliotek enligt den definition som framgår av 24 a §, dvs. en samlad, gemensam och ordnad verksamhet med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier som ställs till lärarnas och elevernas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen. Det innebär att skolbibliotekarierna måste ha tid att fortlöpande se till att utbudet uppdateras och anpassas efter de olika elevgrupperna på skolan och till att interagera med övrig personal och elever. Hur omfattande bemanningen ska vara får huvudmännen bedöma vid organiseringen av skolbiblioteksverksamheten utifrån elevsammansättningen och de lokala förutsättningarna. Bemanningen måste dock vara av den omfattningen att de i 24 b § angivna ändamålen med skolbibliotek uppnås, dvs. utöver de ändamål som anges i 2 § bibliotekslagen (2013:801) ska ett skolbibliotek främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. (prop. 2023/24:164, s. 67)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav vad gäller bemanning av skolbibliotek i sådan omfattning att ändamålen med skolbiblioteksverksamheten kan uppnås. Av tillsynen framgår visserligen att skolbibliotekarien har i uppdrag att främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. Tillsynen visar dock att skolbibliotekarien inte har förutsättningar att främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. Vidare visar tillsynen att skolbibliotekarien inte har i uppdrag att gallra, uppdatera och anpassa utbudet utifrån de olika elevgrupperna på skolenheten. Att skolbibliotekarien har utrymme att uppdatera och anpassa utbudet i biblioteket är en förutsättning för att ändamålen med skolbiblioteket ska kunna uppnås. Bemanningen måste därför omfatta även dessa arbetsuppgifter.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen). Herrljunga kommuns verksamhet vid Kunskapskällan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller biblioteksplan och bemanning av skolbibliotek. Det finns därför skäl att förelägga Herrljunga kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Tillgång till skolbibliotek

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever, skolbibliotekarien och rektorn samt av observationer framgår att det finns ett bibliotek på skolenheten som är tillgängligt dagligen för alla elever. Vidare framgår av intervjuerna och observationerna att bibliotekets verksamhet är samlad och ordnad i en särskild lokal på skolenheten. Det framgår också att utbudet av analoga medier är målgruppsanpassat och att det finns ett varierat utbud av exempelvis skönlitteratur och faktaböcker. Utbudet omfattar även litteratur på olika språk, så som engelska, nordiska språk och moderna språk. Även ett visst utbud av böcker på mångspråk finns representerade i utbudet.

Av intervjuer med elever, skolbibliotekarien och rektorn framgår att det saknas ett utbud av digitala medier i skolbiblioteket. De intervjuade uppger

att eleverna har egna datorer från vilka de har tillgång till vissa digitala medier som exempelvis inlästa läromedel, talböcker samt databaser för informationssökning, men att det utbudet inte finns att tillgå i skolbiblioteket.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att eleverna i gymnasieskolan ska ha tillgång till skolbibliotek på den egna skolenheten. Med skolbibliotek avses i denna lag en samlad, gemensam och ordnad verksamhet med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier som ställs till lärarnas och elevernas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen. (2 kap. 24 a § skollagen)

Av förarbeten till skollagen framgår också att elevers tillgång till olika medier, exempelvis tryckta och digitala verk så som skön- och facklitteratur är beroende av hur de presenteras. Det är därför viktigt att det tydliggörs att skolbibliotekens bestånd av medier ska vara samlat, gemensamt och ordnat. Detta innebär att de medier och tjänster som skolbiblioteket förfogar över ska vara samlade på ett och samma ställe och ha en särskild lokal. Det hindrar såklart inte att det utöver skolbibliotekets bestånd även finns exemplar av skön- och facklitteratur att tillgå i klassrummen. Regeringen bedömer dock att det är viktigt att skolbibliotekets medier och tjänster finns samlade på ett ställe för att de ska vara tillgängliga för så många elever som möjligt. (prop. 2023/24:164, s. 21)

Av förarbeten till skollagen framgår att för att främja elevers läsande och medie- och informationskunnighet behöver skolbiblioteken därför inneha såväl analoga som digitala medier. Begreppet medier bör ha samma innebörd som i bibliotekslagen och innefatta både litteratur i olika tekniska format och andra kulturuttryck som musik och film. (prop. 2023/24:164 s.23)

Av läroplanen framgår att som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek. (Lgy25, 2.6 Rektorns ansvar)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav avseende tillgång till digitala medier i skolbiblioteket. Av tillsynen framgår visserligen inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav avseende att det vid skolenheten finns en samlad, gemensam och ordnad biblioteksverksamhet med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga medier som ställs till lärarnas och

elevernas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen. Tillsynen visar dock att det i skolbibliotekets utbud saknas tillgång till digitala medier, vilket är en brist. Skolbiblioteket ska finnas i en särskild lokal där det bedrivs en genomtänkt verksamhet som ska vara samlad, gemensam och ordnad. Mot den bakgrunden kan digitala medier och digitala tjänster som tillhandahålls på annat sätt, exempelvis genom elevernas egna datorer, inte ses som en del av skolbibliotekets utbud och innehåll.

Val av ingripande

Val av ingripande Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Herrljunga kommuns verksamhet vid Kunskapskällan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller tillgång till skolbibliotek. Utredningen visar att eleverna saknar tillgång till digitala medier i skolbiblioteket. Mot bakgrund av att elevers tillgång till skolbibliotek i övrigt uppfyller författningarnas krav bedömer Skolinspektionen bristerna som mindre allvarliga och finner därför skäl att tilldela Herrljunga kommun en anmärkning.

X Alexander Aleryd

Beslutsfattare
Signerat av: Alexander Aleryd

X Cecilia Johansson

Föredragande
Signerat av: Cecilia Johansson